

Arbeidstilsynet

VÅR DATO
09.01.2014
DERES DATO

VÅR REFERANSE
2013/38768 4029/2014

1

VÅR SAKSBEHANDLER
Pål Erdal tlf. 416 31 760

Vassbakk & Stol AS
Postboks 63
4250 KOPERVIK

KOPI

Tilsynsrapport: uønsket hendelse ved sprengning Dyrhovdtunnelen

Vi viser til vårt tilsyn 16.12.2013 i anleggskontoret adresse Ytrebygdsvegen 168, prosjekt Bybanen entreprise C12. Til stede fra Vassbakk & Stol var:

- Odd Bjørn Garmanslund, sprengningsleder
- Rune Færøy, HMS/KS- og sikkerhetsrådgiver
- Hans Kåre Tveit, bergsprenger
- Frank Morten Laugen, verneombud
- Bjørn Lindstad, avdelingsleder
- Jostein Mjelstad, anleggsleder

Fra byggherren Bybanen Utbygging deltok assisterende anleggsleder Geir Hellesest og byggeleder Uwe Butter.

Fra Arbeidstilsynet kom inspektørene Ståle Eikenes og Pål Erdal.

DSB er tilsynsmyndighet for sprengning

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap forvalter det faglige detaljregelverket for sprengning. Arbeidstilsynet forvalter kun generelle sikkerhetsregler samt tidligere omtalte kapittel 27 om bergarbeid i forskrift om utførelse av arbeid.

DSBs regelverk har krav om varsling i § 10-2 i forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff, som sier at DSB skal ha melding om hendelser som kunne ha ført til skade. Vi oppfatter at DSB ikke fikk melding om hendelsen.

Vi har oversendt den første meldingen til DSB og de får kopi av våre brev i saken. DSB har gitt saken nr. 2013/13092, saksbehandler er Olav Jacobsen.

Bakgrunn for tilsynet

Arbeidstilsynet ville følge opp uønsket hendelse ved sprengning av forskjæring vest på Dyrhovdtunnelen 28.11.13, se under.

Uønsket og mulig svært farlig hendelse

På bakgrunn av epost fra hovedentreprenør Skanska og fra samtaler oppfatter Arbeidstilsynet at dette skjedde: Den 28.11.2013 ca. kl. 1900 gjorde Vassbakk & Stol en sprengning for å åpne til tunnel («forskjæring») på vestsiden av Dyrhovdtunnelen, del av entreprise C12 på Bybanen. I samme tunnelen på østsiden av fjellet var arbeidet kommet langt inn og nær forskjæringen på vestsiden. Det var derfor etter Skanskas beskrivelse om lag 13 meter fjell igjen fra nærmeste punkt i salven på vestsiden inn til stuff på østsiden. På stuff på østsiden arbeidet to mann fra Skanskas underentreprenør Entreprenørservice AS med rengjøring av henger i tunnelen for på føring av sprøytebetong. Ved en feil hos Vassbakk & Stol ble disse ikke hentet ut av tunnelen før salven ble sprengt. Sprengningen på vestsiden skal i følge noen opplysninger ha ført til nedfall av betydelige mengder fjell (i størrelsesorden noen kubikkmeter) fra taket ved stuff øst.

POSTADRESSE
Postboks 4720 Sluppen
7468 TRONDHEIM
Norge

E-POST
post@arbeidstilsynet.no
INTERNETT
www.arbeidstilsynet.no

TELEFON
81 54 82 22
TELEFAKS
73 19 97 01

ORGANISASJONSNR
974771748

(Opplysninger om mengden stein er sprikende og er ikke beskrevet i den prosjektinterne behandlingen.) Da salven gikk av – uventet for de to arbeidstakerne på østsiden – var de ved arbeidsutstyret ("sprutrigg" på lastebil) noen meter unna stoffen. I følge epost fra hovedentreprenør Skanska til Arbeidstilsynet den 3.12.13. ga hendelsen ingen personskade, men hadde potensiale for skade.

Regelverk

Aktuelt regelverk i arbeidsmiljøloven er § 2-2 (1a og b) som sier at Vassbakk & Stol skal innrette egen aktivitet og samarbeide med andre arbeidsgivere for å sikre fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Vi oppfatter enighet om at her har vært en svikt.

Ikke intern gransking

Vi har fått opplyst av HMS-leder Færøy at Vassbakk & Stol ikke utarbeider granskingsrapport for hendelsen, ut over det som framgår av Skanskas epost 3.12. om prosjektintern gjennomgang og tiltak.

Sein varsling

For *bergarbeid* gjelder en bransjespesifikk og særlig varslingsplikt også ved hendelser *uten* alvorlig personskade. Forskrift om utførelse av arbeid sier i § 27-4 at «Arbeidsgiveren skal så raskt som mulig varsle Arbeidstilsynet om alvorlige faresituasjoner som har oppstått på arbeidsplassen. Arbeidsgiveren skal bekrefte varslet skriftlig innen rimelig tid, og verneombudet skal ha kopi av denne bekreftelsen.»

(Som kjent gjelder varslings- og meldeplikt i øvrige næringer og for andre arbeidsoppgaver i anleggsbransjen kun dersom hendelsen fører til alvorlig personskade, jf. generelle regler i arbeidsmiljøloven § 5-2 (1) omm varslingsplikt, da til både Politiet og Arbeidstilsynet.)

Salven ble sprengt 28.11.2013 kl. 1900, men ble først varslet fra hovedentreprenør Skanska ved epost 3.12.2013 kl. 1733 til Arbeidstilsynet ved inspektør Pål Erdal. (I praksis kom meldingen til vår kjennskap ved kontortid 4.12.)

Arbeidstilsynet mener at varslingsplikten primært ligger på Vassbakk & Stol. Prosjektet kan likevel ha egne varslings- og melderutiner. Arbeidstilsynet kjenner ikke til hvordan hendelsen er meldt internt i prosjektet, annet enn at det foreligger en prosjektintern epost fra Skanska om morgenen 3.12, som omtaler avviksbehandling. Vi har forstått at byggherren Bybanen ble varslet av Skanska først den 3.12. og at byggherren da oppfordret prosjektet om også å varsle Arbeidstilsynet.

Vi oppfatter at grunnen til sein varsling er at Vassbakk & Stol ikke var kjent med særregelen om varslingsplikt ved alvorlige faresituasjoner i bergarbeid. Vi oppfatter derfor ikke at vurdering om lav alvorsgrad ligger til grunn for sein varsling, jf. at også prosjektet har behandlet og omtalt hendelsen som alvorlig.

I etterkant av tilsynet 16.12. har Vassbakk & Stol innarbeidet varsling etter § 27-4 i sin generelle varslingsplan. Vi forutsetter at rutinen er tilstrekkelig og at den blir gjort kjent i bedriften. Til informasjon vil vi nevne at varslingsplikten etter § 27-4 ikke kun gjelder sprengning, men også annet bergarbeid som rensk, bolting, opplasting, tipp m.m.

Konklusjon for sein varsling: Det er kritikkverdig at varslingsplikten ikke ble etterlevd ved at det gikk to arbeidsdager (29.11. og 2.12.) før Arbeidstilsynet ble varslet. Vi konstaterer at DSB ikke ble varslet.

Arbeidstid

Fordi hendelsen skjedde ca. kl. 19, altså i 12 timers økt inkludert pauser, har vi kontrollert timelistene for arbeidslaget i Vassbakk & Stol. Med grunnlag i skriftlig avtale med tillitsvalgt om gjennomsnittsberegning etter aml. § 10-5 (2) og utvidet overtid etter aml. § 10-6 (5) vurderer vi timelister fra prosjekt Bybanen slik:

- Hyppig er arbeidstiden fra 0700 til 1900 og 1930, som typisk gir inntil 10,5 og 11 timers netto daglig arbeidstid i fire dagers uke. Noen dager er kortere.
- Arbeidstiden er noe mer enn de 10 timer pr. dag som partene har avtalt etter § 10-5 (2), og overskytende timer er derfor overtid.
- Gjennomsnittlig uketimetall er følgelig noe over 40 timer som skal være alminnelig arbeidstid etter loven, typisk ca. 43. Overskytende går til senere avspasering av gjennomsnittstimer, og utbetaling av overtidstillegg for resterende, (evt. også med senere avspasering av overtidstimen med utbetaling kun av tillegget for overtid.) Beregning og utbetaling av arbeids- og overtid overlater vi til partene.
- Oppgitt summert overtid for arbeidslaget i året 2013 (52 uker) er for flere arbeidstakere ganske begrenset, og for alle er overtiden innenfor reglene i aml § 10-6 (3) om utvidet årlig overtid inntil 300 timer, som partene altså har avtale om.

Konklusjoner for arbeidstid: Forutsatt at vilkåret for den jevnlige overtiden er «særlig og tidsavgrenset behov» etter aml § 10-6 (1) og at gjennomsnittlig arbeidstid kommer ned på alminnelig arbeidstid etter § 10-4, synes arbeidstiden på Bybanen å være innen arbeidsmiljølovens rammer for organiserte arbeidstakere.

Generelt kan lange dager - her med travelhet for salve i slutten av dagen - gi øket risiko for feilhandlinger. Arbeidstilsynet har likevel ikke grunnlag for å se klar årsakssammenheng mellom arbeidstiden og sprengningshendelsen 28.11.

Hovedkonklusjon

Arbeidstilsynet ser ingen klar årsakssammenheng til hendelsen innen vårt regelverk, ut over at aml. § 1-2 (1 a og b) om samarbeid med andre ikke ble etterlevd ved denne hendelsen. Vi overlater til DSB å vurdere ut fra sitt fagregelverk. Vassbakk & Stol har forbedret rutineene ved sprengning i dette prosjektet, og dermed også samarbeidet med andre entreprenører. Rutine for varsling av alvorlige faresituasjoner i bergverksarbeid er innarbeidet i generell varslingsplan. For Arbeidstilsynet er det derfor ikke hensiktsmessig å gi pålegg. Tilsynssaken 2013/38768 er avsluttet.

Vi ber om at vårt referansenummer 2013/38768 oppgis ved eventuelt svar.

Med hilsen
Arbeidstilsynet Vestlandet

Marita Scott
tilsynsleder
(sign.)

Pål Erdal
seniorinspektør
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Arbeidstilsynet og har derfor ingen signatur.

Kopi til:

Verneombudet Vassbakk & Stol AS

Postboks 63

4250 KOPERVIK

Skanska Norge AS

Postboks 1175 Sentrum

0107 OSLO

HF Bybanen Utbygging

Pb 7900

5020 BERGEN

DSB

Pb 2014

3103 TØNSBERG